

UBEZPIECZENIA W DZIAŁALNOŚCI PROJEKTOWEJ

Wstęp

Podjęcie i prowadzenie działalności projektowej, jak każdej działalności gospodarczej jest nierozdzielnie związane z ponoszeniem różnego rodzaju ryzyka. Przedsiębiorca musi liczyć się z możliwością wystąpienia zdarzeń losowych (takich jak np. pożar, zalanie, powódź, uderzenie pioruna, huragan, kradzież i inne) powodujących powstanie wymiernych strat materialnych w posiadanym majątku. Z drugiej strony, wykonywanie zawodu projektanta niesie za sobą zagrożenie spowodowania szkody innym podmiotom, tak stronom zawartych kontraktów, jak i osobom trzecim. Prawny obowiązek ponoszenia materialnych konsekwencji wyrządzenia szkód może skutkować koniecznością zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych podmiotów poszkodowanych. Ubezpieczenia służące ochronie działalności projektowej. Jednym z tradycyjnych sposobów ograniczenia wspomnianych zagrożeń jest ubezpieczenie. Zawarcie umowy ubezpieczenia z zakładem ubezpieczeń umożliwia przeniesienie ryzyka na wyspecjalizowany podmiot prowadzący działalność ubezpieczeniową. Podstawowym celem tej działalności jest bowiem łagodzenie (lub likwidowanie) negatywnych skutków zdarzeń losowych poprzez rozłożenie ciężaru tego łagodzenia na wiele jednostek, którym takie zdarzenia zagrażają. Przez umowę ubezpieczenia zakład ubezpieczeń, w zamian za zapłatę składki, zobowiązuje się spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

Ochrona ubezpieczeniowa działalności projektowej realizować się może poprzez zawarcie umów ubezpieczenia obejmujących różne przedmioty i ryzyka. W przypadku biur projektowych zastosowanie mogą znaleźć szczególnie ubezpieczenia:

1. nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych
2. ruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych, kradzieży z włamaniem, rabunku i innych ryzyk
3. odpowiedzialności cywilnej z tytułu posiadanego mienia i prowadzonej działalności

Zagadnieniem, o którym warto wspomnieć odrębnie są produkty z grupy ubezpieczeń finansowych, które znajdują szerokie zastosowanie w sektorze przedsiębiorstw związanych z budownictwem. Możliwe do wdrożenia rozwiązanie w zakresie gwarancji ubezpieczeniowych pozwalają - jako alternatywa w stosunku do gwarancji bankowych - na zwiększenie efektywności zarządzania finansami przedsiębiorstwa. Ich szczegółowe omówienie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Również na osobne omówienie zasługuje ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej członków władz spółek / przedsiębiorstw (tzw. ubezpieczenie D&O, od ang. Directors and Officers), czy też ubezpieczenie przedsiębiorstwa od utraty zysku (ang. Business Interruption).

Ubezpieczenie biura.

Ubezpieczenie budynku lub lokalu, w którym projektant prowadzi swoją działalność jest niezbędne do zapewnienia sobie wyrównania potencjalnych szkód, polegających na częściowym uszkodzeniu lub - co ważniejsze - całkowitym zniszczeniu tego mienia.

W przypadku budynków nie stanowiących własności projektanta, ubezpieczyć można nakłady inwestycyjne, poniesione na remonty kapitalne i adaptacyjne oraz na wykończenie wewnątrz.

Zakres zdarzeń, które obejmuje umowa ubezpieczenia może być kształtowany zgodnie z wolą ubezpieczającego. W wariancie podstawowym ubezpieczyciel pokrywa szkody powstałe wskutek ognia, uderzenia pioruna, wybuchu, upadku statku powietrznego, jak również szkody

będące bezpośrednim następstwem prowadzenia akcji ratowniczej związanej z wystąpieniem wymienionych zdarzeń. Zakres ubezpieczonych ryzyk można rozszerzyć m.in. o szkody spowodowane silnym wiatrem, deszczem nawalnym, gradem, śniegiem, trzęsieniem ziemi, osuwaniem lub zapadaniem się ziemi, zalaniem, uderzeniem pojazdu mechanicznego, lawiną, dymem, implozją, czy też hukiem ponaddzwiękowym.

Ubezpieczenie wyposażenia.

Ubezpieczenia mienia ruchomego dotyczyć mogą w szczególności wszelkiego rodzaju wyposażenia, maszyn, urządzeń technicznych i oprzyrządowania wykorzystywanego do prowadzonej działalności. Zawarcie umowy ubezpieczenia gwarantuje odszkodowanie w przypadku uszkodzenia, zniszczenia lub utraty ww. przedmiotów zarówno wskutek zdarzeń losowych wymienionych wcześniej, jak również np. kradzieży z włamaniem, rabunku, czy też dewastacji. Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych strat może mieć ubezpieczenie wykorzystywanego do prac projektowych sprzętu elektronicznego oraz danych i nośników danych. Zakłady ubezpieczeń oferują w tym zakresie ochronę od skutków wszystkich nagłych, nieprzewidzianych i niezależnych od woli ubezpieczającego zdarzeń (w tym ryzyk nie nazwanych), poza wyraźnie wyłączonymi w umowie. W umowie można przewidzieć także, że odszkodowanie obejmować będzie dodatkowe koszty odtworzenia danych oraz inne koszty dodatkowe, poniesione w celu zapobieżenia przerwom lub zakłóceniom w prowadzonej działalności, zaistniałym wskutek wyłączenia sprzętu elektronicznego z eksploatacji. Kosztami takimi mogą być koszty wynajmu i użytkowania urządzeń zastępczych, zastosowania alternatywnych procesów technologicznych i metod produkcji, skorzystania z usług osób trzecich, zatrudnienia dodatkowego personelu itp.

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej.

Ubezpieczeniem skierowanym bezpośrednio do projektantów jest ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzonej działalności zawodowej. Niektóre zakłady ubezpieczeń opracowały w tym zakresie odrębne warunki ubezpieczenia uwzględniające specyfikę branży. Stronami umowy mogą być zarówno podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie projektowania i usług z nim związanych, jak i osoby fizyczne posiadające uprawnienia do projektowania (lub sprawowania nadzoru w budownictwie). Ubezpieczenie obejmuje szkody osobowe, polegające na spowodowaniu śmierci, uszkodzeniu ciała lub rozstroju zdrowia u poszkodowanego oraz szkody rzeczowe, których skutkiem jest uszkodzenie, zniszczenie lub utrata mienia. W zakres ubezpieczenia można włączyć także szkody tzw. majątkowe, nie będące bezpośrednim następstwem ani szkód osobowych, ani rzeczowych. Jako przykład takiej szkody podać można konieczność poniesienia wydatków na przebudowę drogi lub obiektu budowlanego nie spełniającego zakładanych warunków wskutek błędu projektanta, czy utratę zysków przez poszkodowanego mających tą samą przyczynę. Odpowiedzialność projektanta może mieć dwojaki charakter. Po pierwsze deliktowy, której źródłem jest art. 415 Kodeksu cywilnego, który nakłada obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej ze swej winy innej osobie - zarówno będącej stroną kontraktu, jak i osobie trzeciej. W grę wchodzić tu mogą szkody ściśle związane z wykonywaną działalnością projektową (np. spowodowanie katastrofy budowlanej wskutek naruszenia przepisów prawa budowlanego), a także wynikające z faktu posiadania mienia lub prowadzenia działalności administracyjnej (np. uszkodzenie ciała osoby poszkodowanej wskutek upadku na śliskich schodach w biurze projektanta).

Po drugie zaś, obowiązek odszkodowawczy wynikać może ze szkód o charakterze kontraktowym, polegających na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania

podjętego w ramach czynności projektowych lub z nimi związanych, jak sprawowanie nadzoru autorskiego, czy innych działań związanych z realizacją projektu (np. ocena lokalizacji, uzyskanie zgody władz lokalnych odnośnie warunków zabudowy). W tym przypadku źródłem odpowiedzialności projektanta jest zawarta ze zleceniodawcą umowa o prace projektowe. Umowa ta oraz powszechnie obowiązujące przepisy prawa wyznaczają zakres obowiązków projektanta, których naruszenie może skutkować koniecznością zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych kontrahenta. W ramach umowy ochronę ubezpieczeniową rozciągnąć można – poprzez włączenie dodatkowych klauzul - na szkody, jakie poszkodowanym wyrządzić mogą podwykonawcy projektanta, szkody powstałe w wyniku zniszczenia lub utraty dokumentów będących własnością lub powierzonych projektantowi, a także szkody wynikające z czynności wykonywanych poza granicami kraju. Poza wypłatą samego odszkodowania, będącego naprawieniem szkody, ubezpieczenie obejmuje zwrot kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych do ustalenia okoliczności szkody, niezbędne koszty obrony sądowej przed roszczeniami poszkodowanych w sporze cywilnym, koszty postępowania pojednawczego, koszty poniesione w celu zapobieżenia zwiększeniu się szkody lub zmniejszenia jej rozmiarów.

Podsumowanie.

Obecnie na rynku ubezpieczeniowym działa kilkadziesiąt zakładów ubezpieczeń. Produkty ubezpieczeniowe oferowane przez nie są bardzo zróżnicowane w zakresie zarówno warunków samej umowy, jak i ceny ubezpieczenia - wysokości składki. Dlatego też znalezienie odpowiedniego ubezpieczenia, w pełni odpowiadającego wymaganiom i potrzebom przedsiębiorcy, chroniące należycie jego interesy jest coraz trudniejsze. Poza tym częstokroć dopiero po powstaniu szkody, w czasie postępowania mającego na celu ustalenie zasadności i wysokości odszkodowania, okazuje się, że zawarte ubezpieczenie nie gwarantuje pokrycia kosztów naprawienia szkody w pełnym zakresie. Niebezpieczeństwo to można i należy wyeliminować już na samym etapie poszukiwania oferty, negocjowania jej warunków i zawierania umowy ubezpieczenia.

Z tych względów dobrym rozwiązaniem wydaje się korzystanie przez podmioty gospodarcze z usług brokera ubezpieczeniowego, będącego fachowym doradcą i "advokatem" klienta, działającym na jego rzecz i w jego interesie w stosunkach z towarzystwami ubezpieczeniowymi.

Istnieje również możliwość stworzenia specjalnej oferty ubezpieczenia dla określonej grupy podmiotów z branży projektowej. Taka oferta - z uwagi na jej szerszy zasięg i tzw. efekt skali - przewiduje znacznie korzystniejsze warunki ubezpieczenia niż w przypadku indywidualnie zawieranych umów. Aktualnie Hanza Brokers Sp. z o.o. - jako broker ubezpieczeniowy oraz członek Izby Projektowania Budowlanego - prowadzi prace nad stworzeniem programów ubezpieczenia dla członków, w szczególności w zakresie ryzyk odpowiedzialności cywilnej zawodowej oraz gwarancji ubezpieczeniowych. Rozwiązania, na jakich oparte będą te programy oraz szczególne warunki umów ubezpieczenia, będą starały się uwzględnić przede wszystkim specyfikę prowadzonej działalności oraz potrzeby środowiska projektantów, a także umożliwić uzyskanie odpowiednio szerokiego zakresu ochrony ubezpieczeniowej przy preferencyjnie skalkulowanej składce ubezpieczeniowej.

Marcin Mroziński
Tomasz Stupnowicz
Hanza Brokers Sp. z o.o.